

TEPAV'da düzenlenen "Sorumluluk, Cezasızlık ve Refaha Etkisi" toplantıda, Türkiye'deki adalet sistemi ele alındı. Cezasızlık algısının toplumda yarattığı güven kaybına ve yargı süreçlerindeki aksamalara dikkat çekilen toplantıda, toplumsal çözülmenin engellenmesi için hukukun üstünlüğü odaklı kapsamlı reformların gerekli olduğu belirtildi.

Yargı sistemi ve cezasızlık algısı: Türkiye'de hukuk reformunun zorunluluğu

Yayın Tarihi: 08/11/2024

6 Kasım 2024 tarihinde TEPAV'da düzenlenen "Sorumluluk, Cezasızlık ve Refaha Etkisi" başlıklı toplantı akademisyen, siyasi parti temsilcileri ve konu uzmanlarının katılımıyla gerçekleştirildi.

Moderatörlüğünü TEPAV Hukuk Çalışmaları Direktörü Prof. Dr. Levent Gönenç'in yaptığı toplantıda, İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Adem Sözüer ve Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün'ün katkılarıyla, Türkiye'deki adalet sistemine yönelik eleştiriler detaylı bir şekilde ele alındı.

Sözüer, cezasızlık algısı, cezaevlerindeki doluluk ve veri şeffaflığı eksikliğine vurgu yaparak cezasızlığın bilimsel olarak incelenmesi gerektiğini ancak veri paylaşımı sorunları nedeniyle bunun zorlaştığını belirtti. Ayrıca, COVID-19 döneminde hukukun askıya alınması ve COVID izni olarak uygulamaya konan affın belirli kesimlere uygulanması gibi durumların adalet algısını zayıflattığını ifade etti.

Gün ise hukukun üstünlüğünün refah için temel olduğunu belirtip, yargılama sürelerinin uzunluğunu, mahkemelerdeki iş yükünü ve devletin bazı kurumlarının hukukun dışında hareket etme eğiliminde olmasını eleştirdi. Yargı reformunun, kurumsallaşma ve ekonomik büyüme için kritik olduğunu vurgulayan Gün, bağımsızlık ve hesap verebilirlik için yapısal reformlar yapılması gerektiğini ve yargı süreçlerinin hızlandırılması adına uzman mahkemelerin kurulmasının önemine değindi.

"Cezasızlık durumu bilimsel yöntemlerle tespit edilebilir"

Türkiye'de özellikle Narin Güran olayından sonra cezasızlık ve sorumsuzluk meselesinin gündeme geldiğine dikkat çeken Sözüer, "Söz konusu cezasızlık ya da sorumsuzluk durumunun gerçekten var olup olmadığının tespiti ancak bilimsel yöntemler kullanılarak yapılabilir. Ancak veri paylaşımının bu kadar sıkıntılı olduğu bir ülkede bunu yapmak zor" dedi.

"Propaganda ayırt edilmeli"

Gündemdeki bilgilerin kamuoyuna bir propaganda mahiyetinde verilip verilmediğinin de belirlenmesi gerektiğini söyleyen Sözüer, "Bununla birlikte cezaevlerinin son derece dolu olduğunu da söylemek zorundayız. Aflar da bu durumu azaltmak için çıkarılıyor. Burada yapılabilecek en işlevsel şey, belirli suçların cezasını ev hapsine dönüştürmek olabilir. Buradan hareketle şunu sorabiliriz: Türkiye'deki sıkıntı cezasızlık mı yoksa cezaların infaz usulü mü?" ifadelerini kullandı.

"Tutuklu ve hükümlü kategorilerinde karmaşa var"

Sözüer, Türkiye'de cezaevlerinde kaç kişinin tutuklu ya da hükümlü olduğuna dair güncel, şeffaf bir veri tabanı olmadığını belirtti. Sözüer, Almanya gibi bazı Avrupa ülkelerinde cezaevindeki kişi sayısı ve suç türlerinin kamuya açık veri tabanlarında yer aldığını hatırlattı. Türkiye'de farklı tutukluluk kategorilerinin bulunduğunu, bunlar arasında hükümlüler, tutuklular, hükmen tutuklular ve Anayasa Mahkemesi kararına rağmen serbest bırakılmayan kişilerin yer aldığını belirten Sözüer, özellikle, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın yargılama sürecindeki kişiler için aldığı yeni kararlarla, bu durumun daha karmaşık hale geldiğini ifade etti.

"Türkiye tutuklu sayısı Avrupa'da ilk sırada"

AB raporlarında Türkiye'nin tutuklu sayısının düştüğüne dair bir izlenim olduğunu ifade eden Sözüer, bunun istatistiklerde "hükmen tutuklu" kategorisinin bulunmamasından kaynaklandığını söyledi. Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında, İngiltere'de 90 bin, Fransa'da 72 bin, Polonya'da 71 bin ve Almanya'da 60 bin tutuklu bulunduğuna işaret eden Sözüer, Türkiye'nin nüfusa oranla Avrupa'da en fazla tutukluya sahip ülke olduğunu belirtti.

"Türkiye'de cezasızlık gerçekten var mı?"

Sözüer, Türkiye'deki cezasızlık algısını ve adalet mekanizmasındaki işleyişi ele aldı. Prof. Dr. Sözüer, cezasızlık konusunda somut verilerin gerekliliğine dikkat çekerek Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) bu konuda önemli bir rol oynayabileceğini belirtti. TÜİK'in verileri doğru sınıflandırması gerektiğini ifade eden Sözüer, "Örneğin, ceza davalarında hüküm giyen kişilerin kaç tane aften yararlanarak tekrar cezaevine girmiş veya kaç tanesi suçunu tekrarlamış? Bu verileri bilmeden gerçek bir değerlendirme yapmak imkânsız," dedi.

"Kadın cinayetleri ve çocuğa karşı işlenen suçlarda veri önemli"

Özellikle kadın cinayetleri ve çocuklara yönelik suçlarla ilgili istatistiklerin önemine vurgu yapan Sözüer, bu tür verilerin olmaması durumunda toplumda cezasızlık algısının artacağını belirtti. "Elimizde somut veriler olmadığında, saldırıların gerçekten artıp artmadığını bilemeyiz" diyen Sözüer, bunun kamuoyunda orantısız cezalar uygulanması talebini doğurduğunu söyledi.

"COVID-19 pandemisi hukuk devleti ilkesine zarar verdi"

Pandemi sürecinde Türkiye'de hukuk devleti ilkesinin zarar gördüğünü ifade eden Prof. Dr. Sözüer, bu durumun baro seçimlerinin ertelenmesiyle somutlaştığını belirtti. Sözüer, genelgelerle baro seçimlerinin iptal edildiğini hatırlatarak, "Cezaevlerindeki doluluk bahanesiyle af çıkarıldı fakat bu aftan sadece belirli kesimler faydalandı. Türkiye'deki durum cezasızlıktan ziyade, kimin ceza sistemine tabi olup kimin muaf tutulduğu sorundur," dedi.

"Adalet sistemi yeniden yapılandırılmalı"

Sözüer, Türkiye'de adalet sisteminin toplumda cezasızlık algısını azaltacak şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini belirtti. Verilere dayalı bir hukuk sisteminin önemine değinen Sözüer, TÜİK ve benzeri kurumların sağladığı verilerin daha şeffaf ve erişilebilir olması gerektiğini vurguladı.

"Türkiye'nin hukuk alanında ciddi reformlara ihtiyacı var"

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün, Türkiye'de hukuk güvenliği ve adaletin sağlanmasında yaşanan sıkıntılara değinerek yargı sürecinin hızlandırılması ve etkinleştirilmesi gerektiğine vurgu yaptı. Türkiye'nin hukuk alanında ciddi reformlara ihtiyaç duyduğunu belirten Gün, mevcut sorunların çözülmemesi halinde refah seviyesinin artırılmasının zorlaşacağını ifade etti.

"Adalet istatistikleri güvenilir değil"

Türkiye'de her yıl on milyondan fazla adli dosya açıldığını belirten Gün, bu dosyaların büyük kısmının bir sonraki yıla devredildiğine dikkat çekti. Adalet istatistiklerinin güvenilir olmadığını ifade eden Gün, yargı süreçlerinin hızlanması gerektiğini söyledi.

"Kamu kurumlarında hukuki güvence eksikliği var"

Kamu kurumlarının yargıdan muaf olduğu bir görüntü oluştuğunu belirten Gün, bu nedenle kamu görevlilerinin hukuka aykırı taleplere karşı koyamadığını ifade etti. Anayasa değişiklikleri ile cumhurbaşkanı ve bakanların suçlarının soruşturulmasının zorlaştırıldığını vurgulayan Gün, bunun cumhurbaşkanı ve bakanların fiilen yargıya karşı sorumsuz ve cezasız olmalarıyla sonuçlandığını, bu durumun toplumdaki cezasızlık algısını güçlendirdiğini söyledi. Gün, suç işleyen kamu görevlilerini yargılamak için amirinin yargıya izin vermesi ön şartının, genellikle bu izinlerin verilmemesiyle sonuçlandığını, bu şartlarda yargının olağan görevini yapamadığını belirtti.

"Yasal yetersizlikler var"

3628 Sayılı Yolsuzluk ve Rüşvetin Önlenmesi ve Mal Beyanı Kanunu'nun yetersiz kaldığını belirten Gün, kanundaki özel hükümler nedeniyle yolsuzlukla mücadelede yeterli sonuç alınamadığını ifade

etti. Özellikle yargıdaki bilirkişilik kurumunun suistimal edildiğini ve denetime tabi olmadığını söyleyen Gün, yolsuzlukla mücadelede yasal düzenlemelerin yeniden ele alınması gerektiğini belirtti.

"Küçük işletmelerin ekonomiye katkısının sınırlı olması yargı ile de alakalı"

Yargının doğal görevini etkinlikle yerine getirememesi nedeni ile zimmet, emniyeti suistimal, sırrın ifşası, işin ve müşterilerin çalınması ve haksız rekabet gibi, işletmelerin gelişimini doğrudan etkileyen suçlarla mücadele edilemediğini belirten Av. Mehmet Gün, bunun da KOBİ'lerin büyümesine, katma değer üretimini artırmasına engel olduğunun altını çizdi. Gün, bunun sonucunda TÜİK verilerine göre, Türkiye'deki üç milyon yedi yüz yirmi sekiz bin işletmenin büyük kısmının verimsiz kaldığını, istihdam ve milli gelirimizin kolayca bugünkünün dört katı olması gerekirken, bu seviyeye erişilemediğini anlattı.

"Yargıda dürüstlük ve maddi gerçek ilkesi güçlendirilmeli"

Yargı süreçlerinde dürüstlük kuralının işler hale getirilmesi gerektiğini belirten Mehmet Gün, mahkemelere yalan söylemenin savunma hakkı olarak görülmesinin hukukun üstünlüğüne zarar verdiğini ifade etti. Gün, bu durumun refah seviyesini doğrudan etkilediğini belirterek hukukun üstünlüğü ilkesinin güçlendirilmesi gerektiğini söyledi.

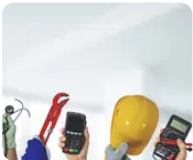
A'dan Z'ye yargı reformu şart

Türkiye'de yargının etkinliğini artırmak için A'dan Z'ye bir yargı reformuna ihtiyaç olduğunu belirten Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün, yargının hesap verebilirliğini arttıracak ve yargı bağımsızlığını sağlayacak yapısal reformlar önererek, etkin ve hızlı bir yargı denetiminin sağlanması için uzman ve özel yargılama usullerine sahip bir mahkemenin kurulmasının önemini vurguladı. Gün, Hakimler Savcılar Kurulu'nun, Hakimler Kurulu ve Savcılar Kurulu olarak ayrışması ve ayrıca, yargının kaliteli hizmet vermesi adına bağımsız bir düzenleyici kurum olarak Adalet Yüksek Kurumu'nun oluşturulması gerektiğini söyledi.

Paylaş:

Diğer Haberler

Sigortalı çalışan sayısı yükseldi: İnşaat ve ticar...

21/01/2025

"Faiz indirimlerinin zamanlaması enflasyon tahminl...

20/01/2025